

АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ

З В І Т

про науково-дослідну роботу

з теми: **«Організаційно-методичні умови розвитку практичного розуму учнів
у позашкільних навчальних закладах»**

старшого наукового співробітника
лабораторії діяльності позашкільних закладів
Інституту проблем виховання АПН України

Вербицького Володимира Валентиновича

за 2008 рік

звіт обговорено і затверджено на
засіданні лабораторії діяльності
позашкільних закладів Інституту
проблем виховання АПН України,
протокол № _____ від _____ р.

Київ – 2008

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ

Старший науковий співробітник у звітному році розв`язував такі завдання:

1. Аналіз і синтез основних аспектів розвитку практичного розуму школяра.
2. Формування мотивації молодих педагогів щодо роботи з цілеспрямованими учнями.
3. Популяризація діяльності позашкільних навчальних закладів в контексті виховання обдарованої молоді.
4. Впровадження Концепції профільного навчання в позашкільних навчальних закладах (гуртки-професії).
5. Обґрунтування ідеї „освіта впродовж життя” з метою підготовки педагогічних кадрів нової генерації.
6. Обґрунтування стратегії розвитку позашкільних навчальних закладів та формування місії НЕНЦ, як координатора позашкільної освіти еколого-натуралістичного спрямування.

Найважливіші наукові досягнення:

Обґрунтовано основні критерії та аспекти розвитку практичного розуму учнів, розкрито поняття „природовідповідність людини”. Окреслена місія та стратегія НЕНЦ. Сутність стратегічного управління Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді полягає у визначенні перспектив, цілей та шляхів їх досягнення. Реалізація обраної місії НЕНЦ (*Виховання обдарованої молоді в контексті освіти сталого розвитку*) передбачає вирішення певного алгоритму: робота з обдарованими; підготовка кадрів нової генерації; впровадження науково-освітніх проектів; співпраця з освітніми організаціями; реклама та PR-технології.

У 2008 р. опубліковано **17** друкованих праць. Загальним обсягом **27,32** д.а. З них підручників — **0**; посібників — **1** (Гриф МОН України); статей — **16** (у т.ч. **8** фахових).

У 2008 р. взято участь у **21** масовому заході.

II. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Досліджувалась тема: «**Організаційно-методичні умови розвитку практичного розуму учнів у позашкільних навчальних закладах**».

Термін виконання: 01.01.2006 – 31.12.2008.

Основні результати:

У ході комплексного дослідження:

- *проаналізовано* основні критерії і аспекти розвитку практичного розуму школяра;
- *визначено* поняття „практичний розум”, „природовідповідність людини”;
- *обґрунтовано* педагогічні принципи та інноваційні методики щодо роботи з цілеспрямованими учнями;
- *розроблено* Концепцію профільного навчання в позашкільних навчальних закладах (гуртки-професії), Концепцію виховної роботи з учнями;
- *виявлено* основні потреби обдарованої молоді в контексті виховання майбутньої еліти;
- *прогнозовано* досвід роботи мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування та зарубіжних партнерів (Росія, Республіка Беларусь, Латвія, Польща, Болгарія, США);
- *подальшого розвитку* набуло впровадження науково-освітніх проектів та питання підготовки педагогічних кадрів нової генерації.

Публікації:

1. *Володимир Вербицький*. Фандрайзінг – альтернативне рішення для здійснення діяльності позашкільних навчальних закладів (лекційний матеріал для курсів підвищення кваліфікації керівників позашкільних навчальних закладів) // Рідна школа. - 2008. - № 1-2 (937-938). – С. 28 – 36.
2. *Володимир Вербицький*. Екологія: перехрестя наук // Початкова школа. - 2008. - № 1.
3. *Володимир Вербицький*. Юні валеологи. Програма гуртка // Позашкілля. - № 1 (013), січень, 2008. – С. 31 – 44.

4. *Володимир Вербицький*. Мистецтво виховання // Зб.: Філософія педагогічної майстерності. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – С. 316-323.
5. *Володимир Вербицький*. Методи дослідження // Біологія. Шкільний світ. - 2008. - № 12. – С. 2-3.
6. *Вербицький В.В.* Система освіти в сучасному еколого-натуралістичному центрі: інноваційні підходи // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 1. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 41 – 52.
7. *Вербицький В.В.* Блоково-модульна система навчання у позашкільній педагогіці // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 2. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 27 – 32.
8. *В.В. Вербицький*. Роль рослин в оптимізації довкілля. // Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю Запорізького міського дитячого ботанічного саду «Рослини в оптимізації довкілля». 12-15 травня 2008 р. – Запоріжжя: вид-во ЗДМУ, 2008. – С. 37 – 38.
9. *В. Вербицький, М. Леценко*. Передмова до монографії Гелени Мажец «Матеріальний добробут: шанс чи загроза вихованню у родині».- К.: «Аверс», 2008. – С. 3-10.
10. *В.В. Вербицький*. Шляхи формування іміджу сучасного позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного спрямування в контексті стратегічного управління. - Рідна школа. - 2008. - № 5 (941). – С. 26 – 36.
11. *В.В. Вербицький*. Особливості розмноження сортів *Ipomoea batatas* Poir. вегетативними діаспорами. - Биологический вестник. Материалы XVI международной научной конференции «Роль ботанических садов в изучении онтогенеза интродуцированных растений» (26-29 мая 2008.) – Харьков. – 2008. – С.6-7.
12. *Володимир Вербицький, Любов Манорик, Микола Пінчук*. Дослідницька робота з біології і сільського господарства в школах і позашкільних навчальних закладах: історія і сьогодення // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 3 – 7.
13. *Володимир Вербицький*. Трудове виховання – шлях до формування особистості молоді // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 8 – 9.

14. *Володимир Вербицький*. Інноваційні технології підготовки вчителів природничих дисциплін в Україні: створення нової моделі «Вчитель біології-організатор, методист позашкільної еколого-натуралістичної роботи» // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Випуск XXI. Частина I. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та за кордоном» (8-9 жовтня 2008р.) – Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. – 2008. – С. 59 – 67.
15. *В.В. Вербицький*. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АБЕРС, 2008. – 384 с. **Гриф МОН України**
16. *В.В. Вербицький*. Контурна карта виховної еколого-натуралістичної роботи. Проведення тематичних екологічних екскурсій, експедицій, маршрутів «вихідного дня», виїзних форм навчання у школах і позашкільних навчальних закладах // Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. – С. 63-73.
17. *В.В. Вербицький*. Реалізація освіти сталого розвитку в позашкільних навчальних закладах України // Освітні та етичні засади збалансованого розвитку. Серія «Стан навколишнього середовища».- 2008.- № 7.- С. 24-27.

Апробація результатів

Апробація проходила у таких позашкільних навчальних закладах:

- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України;
- Міжнародний табір «Чавдар»;
- Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю;
- Дніпропетровський обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді;
- Миколаївський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;
- Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання.

3. Проаналізовано основні тенденції щодо підготовки педагогічних кадрів нової генерації.
4. Окреслені основні орієнтири виховної роботи в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного спрямування.
5. Висвітлені інноваційні технології підготовки вчителів природничих дисциплін в Україні.

Основні результати дослідно-експериментальної роботи *відображено* в таких нормативних документах Міністерства освіти і науки України:

1. **Програма.** Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України.
2. Концепція діяльності з підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Висвітлення організації та проведення експерименту проводилося шляхом публікації експериментальних матеріалів у періодичних виданнях:

1. *Володимир Вербицький.* Фандрайзінг – альтернативне рішення для здійснення діяльності позашкільних навчальних закладів (лекційний матеріал для курсів підвищення кваліфікації керівників позашкільних навчальних закладів) // *Рідна школа.* - 2008. - № 1-2 (937-938). – С. 28 – 36.
2. *Володимир Вербицький.* Юні валеологи. Програма гуртка // *Позашкілля.* - № 1 (013), січень, 2008. – С. 31 – 44.
3. *Володимир Вербицький.* Методи дослідження // *Біологія. Шкільний світ.* - 2008. - № 12. – С. 2-3.
4. *В.В. Вербицький.* Шляхи формування іміджу сучасного позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного спрямування в контексті стратегічного управління. - *Рідна школа.* - 2008. - № 5 (941). – С. 26 – 36.
5. *Володимир Вербицький.* Трудове виховання – шлях до формування особистості молоді // *Рідна школа.* - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 8 – 9.

Інформація про керівників експериментальних баз:

- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України – директор **Вербицький В.В.**;
- Міжнародний табір «Чавдар» (Болгарія) – директор **Автов Бойчо**;
- Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю – директор **Тихенко Л.В.**;
- Дніпропетровський обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді – директор **Педан Ю.Ф.**;
- Миколаївський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді – директор **Троїцька Т.Б.**;
- Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання – директор **Галюткіна В.В.**

IV. УПРОВАДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРАКТИЦІ

Видано посібник:

В.В. Вербицький. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АБЕРС, 2008. – 384 с. (22,32 д.а.) **Гриф МОН України**

Підготовлено рукописи:

Посібники:

1. *В.В. Вербицький.* Довідник натураліста. Науково-популярне видання (17 д.а.)
2. *В.В. Вербицький.* Екологічне виховання в дошкільному закладі (Розробки тем занять) (11 д.а.)

Статті:

3. *В.В. Вербицький.* Декоративно-ужиткове мистецтво в контексті виховання учнівської молоді (з досвіду виховної роботи в гуртках декоративно-прикладного мистецтва мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування) / Зб.: Філософія педагогічної майстерності. – 2008.
4. *Володимир Вербицький.* Філософсько-педагогічний погляд на основні аспекти розвитку практичного розуму школяра / Зб. Академії пед. наук, 2008.

5. *Володимир Валентинович Вербицький*. Діалог культур і релігій в позашкільній еколого-натуралістичній роботі // V Міжнародний антитерористичний форум «Діалог культур і релігій: протидія тероризму та екстремізму», 15-16 травня 2008 р., м. Київ.
6. *Володимир Вербицький*. Енергія і середовище // XVI Міжнародна науково-технічна конференція «Екологічна та техногенна безпека. Охорона водного та повітряного басейнів. Утилізація відходів», 09-13 червня 2008 р., м. Бердянськ.
7. *Володимир Вербицький*. Трудове виховання підростаючого покоління – шлях до морального загартування суспільства // Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтеграція ідей трудового виховання А.С. Макаренка в систему позашкільної освіти», 8 жовтня 2008 р., м. Дніпропетровськ.
8. *Володимир Вербицький*. Виховання обдарованої дитини в контексті тріади «Людина-природа-суспільство» (з педагогічних поглядів В.О. Сухомлинського) // Всеукраїнська науково-практична конференція «Виховання дбайливого ставлення до природи у світлі педагогічних ідей В.О. Сухомлинського», 27 вересня 2008 р., м. Суми.
9. *В.В. Вербицький*. Роль викладача в модернізації освітньої діяльності в контексті Болонського процесу // Міжнародна наукова конференція «Місія викладача вищої школи в контексті сучасних освітніх викликів», 16-17 жовтня 2008 р., м. Львів.

У. ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ.

Участь у масових науково-практичних заходах у 2008 році:

- ✓ Міжнародна наукова конференція, присвячена 50-річчю Запорізького міського дитячого ботанічного саду «Рослини в оптимізації довкілля». 12-15 травня 2008 р. – Запоріжжя: вид-во ЗДМУ, 2008. – С. 37 – 38.
- ✓ XVI Международная научная конференция «Роль ботанических садов в изучении онтогенеза интродуцированных растений» (26-29 мая 2008.) – Харьков. – 2008. – С.6-7.

- ✓ III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та за кордоном» (8-9 жовтня 2008р.) – Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. – 2008. – С. 59 – 67.
- ✓ V Міжнародний антитерористичний форум «Діалог культур і релігій: протидія тероризму та екстремізму», 15-16 травня 2008 р., м. Київ.
- ✓ Всеукраїнська науково-практична конференція «Виховання дбайливого ставлення до природи у світлі педагогічних ідей В.О. Сухомлинського», 27 вересня 2008 р., м. Суми.
- ✓ Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтеграція ідей трудового виховання А.С. Макаренка в систему позашкільної освіти», 8 жовтня 2008 р., м. Дніпропетровськ.
- ✓ XVI Міжнародна науково-технічна конференція «Екологічна та техногенна безпека. Охорона водного та повітряного басейнів. Утилізація відходів», 09-13 червня 2008 р., м. Бердянськ.
- ✓ Міжнародна наукова конференція «Місія викладача вищої школи в контексті сучасних освітніх викликів», 16-17 жовтня 2008 р., м. Львів.
- ✓ Всероссийская научно-практическая конференция «Роль и место учреждений дополнительного образования детей в социально-экономическом развитии регионов», 21-23 октября 2008 г., г. Ярославль, Россия.
- ✓ Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-педагогічні засади виховання морально-гармонійної особистості», 22-23 жовтня 2008 р., м. Київ.
- ✓ Український екологічний конгрес – 2008 «Пріоритети збалансованого (сталого) розвитку України», 27-28 жовтня 2008 р., м. Київ.

VI. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжнародна співпраця НЕНЦ з освітніми закладами різного виду спрямована на аналітичні дослідження щодо розвитку творчої особистості, формування в учнів мотивації до наукового дослідження, виховання обдарованої молоді крізь призму пріоритетів збалансованого розвитку України.

Серед країн, з освітніми закладами та установами яких найбільш плідно співпрацює Центр, слід відмітити наступні:

- ✓ Московська міська станція юних натуралістів (**Росія**);
- ✓ Московський міський Палац дитячої (юнацької творчості) (**Росія**);
- ✓ Республіканський екологічний центр дітей та юнацтва (**Республіка Білорусь**);
- ✓ школа №188 ім. Болеслава Орлівського м. Вроцлава (**Польща**);
- ✓ Міжнародний табір «Чавдар» (**Болгарія**);
- ✓ Міжнародний освітній центр шкільної управи м. Риги Латвійської республіки „Заля варна” (**Латвія**);
- ✓ ДЮОЦ „JK Auseklis” (**Латвія**);
- ✓ Норвезька спілка охорони природи (**Норвегія**).

VII. СПИСОК ОСНОВНИХ ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ.

МОНОГРАФІЇ

В.В. Вербицький. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АБЕРС, 2008. – 384 с. **Гриф МОН України**

ПРОГРАМИ

Володимир Вербицький. Юні валеологи. Програма гуртка // Позашкільля. - № 1 (013), січень, 2008. – С. 31 – 44.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Володимир Вербицький. Фандрайзінг – альтернативне рішення для здійснення діяльності позашкільних навчальних закладів (лекційний матеріал для курсів підвищення кваліфікації керівників позашкільних навчальних закладів) // Рідна школа. - 2008. - № 1-2 (937-938). – С. 28 – 36.

Володимир Вербицький. Методи дослідження // Біологія. Шкільний світ. - 2008. - № 12. – С. 2-3.

В.В. Вербицький. Контурна карта виховної еколого-натуралістичної роботи. Проведення тематичних екологічних екскурсій, експедицій, маршрутів «вихідного дня», виїзних форм навчання у школах і позашкільних навчальних закладах // Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх

навчальних закладів України. Програма. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. – С. 63-73.

ЗБІРНИКИ НАУКОВИХ ПРАЦЬ, МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ

Вербицький В.В. Система освіти в сучасному еколого-натуралістичному центрі: інноваційні підходи // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 1. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 41 – 52.

Вербицький В.В. Блоково-модульна система навчання у позашкільній педагогіці // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 2. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 27 – 32.

В.В. Вербицький. Роль рослин в оптимізації довкілля. // Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю Запорізького міського дитячого ботанічного саду «Рослини в оптимізації довкілля». 12-15 травня 2008 р. – Запоріжжя: вид-во ЗДМУ, 2008. – С. 37 – 38.

В.В. Вербицький. Особливості розмноження сортів *Ipomoea batatas* Poir. вегетативними діаспорами. - Биологический вестник. Материалы XVI международной научной конференции «Роль ботанических садов в изучении онтогенеза интродуцированных растений» (26-29 мая 2008.) – Харьков. – 2008. – С.6-7.

Володимир Вербицький. Інноваційні технології підготовки вчителів природничих дисциплін в Україні: створення нової моделі «Вчитель біології-організатор, методист позашкільної еколого-натуралістичної роботи» // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Випуск XXI. Частина I. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та за кордоном» (8-9 жовтня 2008р.) – Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. – 2008. – С. 59 – 67.

СТАТТІ

Володимир Вербицький. Екологія: перехрестя наук // Початкова школа. - 2008. - № 1.

Володимир Вербицький. Мистецтво виховання // Зб.: Філософія педагогічної майстерності. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – С. 316-323.

В. Вербицький, М. Леценко. Передмова до монографії Гелени Мажец «Матеріальний добробут: шанс чи загроза вихованню у родині».- К.: «Аверс», 2008. – С. 3-10.

В.В. Вербицький. Шляхи формування іміджу сучасного позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного спрямування в контексті стратегічного управління. - Рідна школа. - 2008. - № 5 (941). – С. 26 – 36.

Володимир Вербицький, Любов Манорик, Микола Пінчук. Дослідницька робота з біології і сільського господарства в школах і позашкільних навчальних закладах: історія і сьогодення // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 3 – 7.

Володимир Вербицький. Трудове виховання – шлях до формування особистості молоді // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 8 – 9.

В.В. Вербицький. Реалізація освіти сталого розвитку в позашкільних навчальних закладах України // Освітні та етичні засади збалансованого розвитку. Серія «Стан навколишнього середовища».- 2008.- № 7.- С. 24-27.

Додаток 1

АНОТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК НАУКОВИХ РОЗРОБОК, ПІДГОТОВЛЕНИХ РУКОПИСІВ

УПРОВАДЖЕНО:

В.В. Вербицький. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АВЕРС, 2008. – 384 с. **Гриф МОН України**

Метою монографія є не тільки пропаганда педагогічного досвіду роботи оздоровчих таборів обласних, районних, міських еколого-натуралістичних центрів, станцій юних натуралістів України, а й сприяння його поширенню.

В монографії розкрито роботу літніх оздоровчих таборів еколого-натуралістичного спрямування з денним перебуванням, наведені методичні розробки і досвід роботи літніх таборів з виїздом. Значну частину монографії займають сценарії свят, вікторин і конкурсів для дітей з метою удосконалення активного відпочинку молоді влітку.

Монографія має велике практичне значення для учнівської та студентської молоді, вчителів, керівників таборів, керівників гуртків, педагогів-позашкільників.

Загальний обсяг 22,32 д.а.

ПІДГОТОВЛЕНО ДО ВПРОВАДЖЕННЯ:

1. В.В. Вербицький. Довідник натураліста. Науково-популярне видання

Науково-популярне видання «Довідник натураліста» спрямоване на висвітлення важливих біологічних термінів тваринного і рослинного світу, якими повинен оперувати справжній натураліст.

Автор зібрав і виклав дуже багатий і цікавий матеріал по досвіду роботи мережі обласних еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів), прослідив життєвий шлях юннатів, описав заслуги видатних вчених-біологів.

Особлива увага приділяється вивченню лауреатів Нобелівської премії по медицині і біології.

Вважаємо, що науково-популярне видання «Довідник натураліста» буде справжньою скарбничкою для учнів і педагогів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Загальний обсяг 17 д.а.

2. В.В. Вербицький. Екологічне виховання в дошкільному закладі (Розробки тем занять). Навчально-методичний збірник

Зміст навчально-методичного збірника складається з 38 розробок занять. Розробки занять для дітей молодшого шкільного віку охоплюють і рослинний світ, і тваринний світ. Мета цих розробок – це екологічна освіта і виховання дітей, формування в них шанобливого ставлення до природи, як до самих себе. Орієнтація посібника підкріплюється значною кількістю літературного матеріалу у вигляді прислів'їв і приказок, народних прикмет, віршів, пісень, забавлянок, казок тощо, що безумовно викликатиме зацікавленість і інтерес дітей.

Навчально-методичний збірник Вербицького В.В. «Екологічне виховання в дошкільному закладі» - це справжня скарбничка для вихователів дошкільних навчальних закладів, вчителів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів та педагогів-позашкільників.

Загальний обсяг 11 д.а.

ІННОВАЦІЇ:

Вербицький В.В. спільно з колективом Національного еколого-натуралістичного центру впроваджує інновації в системі освіти, а саме:

- ✓ Інновації в позашкільному навчальному закладі: профільне навчання;
- ✓ Упровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітню практику.